

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. 8 706 64 845,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai	2021-12-	Nr. (4.6-82Mr)
Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui	I 2021-07-28	Nr. 48, 11 kl.
	2021-09-23	Nr. S-2021-4414
Kopija	2021-11-22	Nr. S-2021-5391
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai		
Specialiųjų tyrimų tarnybai		
Viešųjų pirkimų tarnybai		

DĖL KORUPCIJOS RIZIKŲ LABDAROS IR PARAMOS TEIKIMO BEI VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO SRITYSE

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. liepos 28 d. protokolinį nutarimą Nr. 48 (11 klausimas) bei atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2021 m. rugsėjo 23 d. raštą Nr. S-2021-4414 ir 2021 m. lapkričio 22 d. raštą Nr. S-2021-5391, išnagrinėjo Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktus analitinės antikorupcinės žvalgybos tyrimus, pateiktas korupcijos rizikas, susijusias su paramos teikimu viešajam sektoriui ir viešaisiais pirkimais, ir įvertino poreikį keisti galiojantį viešųjų pirkimų bei labdaros ir paramos teikimo teisinį reguliavimą.

Pažymėtina, kad 2019 m. Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje buvo sudaryta suinteresuotų institucijų (Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Finansų ministerijos, Teisingumo ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Valstybinės mokesčių inspekcijos, valstybės įmonės Registrų centras, viešosios įstaigos „Stebėsenos ir prognozių agentūra“) atstovų darbo grupė, kuri nagrinėjo Specialiųjų tyrimų tarnybos įvardintas problemas, susijusias su korupcijos rizika viešųjų pirkimų ir paramos teikimo srityse. Darbo grupė savo siūlymus (priemonės) ir numatomus įgyvendinimo terminus pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Įgyvendinant darbo grupės siūlymus ir siekiant mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybes viešuosiuose pirkimuose, 2019 m. priimti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo pakeitimai, kuriais nustatyta pareiga pirkimų iniciatoriui prieš dalyvaujant pirkimo procedūrose ar priimant su pirkimu susijusius sprendimus pasirašyti konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją, taip pat deklaruoti viešus ir privačius interesus.

Kitos priemonės, susijusios su viešųjų pirkimų centralizavimo plėtra ir viešųjų pirkimų specialistų profesionalumo didinimu, yra tęstinės ir nuosekliai vykdomos. Atkreiptinas dėmesys, kad 2021 m. rugsėjo 30 d. priimti Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimai sąlygos didesnę pirkimų centralizavimą ir prisidės prie pirkimų profesionalumo stiprinimo, nes pirkimų komisijoje turės būti bent vienas asmuo, turintis viešųjų pirkimų specialisto pažymėjimą.

Siekiant skaidrinti suteiktos paramos panaudojimo sistemą, atskiruose įstatymuose nustatytos pareigos viešinti informaciją apie suteiktos paramos panaudojimą.

Vykdydama aukščiau nurodytus pavedimus Ekonomikos ir inovacijų ministerija spalio mėn. organizavo pasitarimą iškeltiems klausimams aptarti, kuriame dalyvavo Finansų ministerijos, Specialiųjų tyrimų tarnybos ir Viešųjų pirkimų tarnybos atstovai. Pasitarimo metu pakartotinai aptartos Specialiųjų tyrimų tarnybos 2018-2019 m. nustatytos rizikos ir diskutuota, kokie papildomi sprendimai yra reikalingi siekiant mažinti korupcijos rizikas paramos teikimo ir gavimo bei viešųjų pirkimų srityse. Atsižvelgiant į tai, kad nebuvo vertinta, kokią įtaką šiai sričiai padarė minėtos darbo grupės priemonių įgyvendinimas ir nėra žinoma, kaip pasikeitė situacija, nuspręsta, kad esminiai Viešųjų pirkimų įstatymų pakeitimai nėra reikalingi, tačiau išskirti šie veiksmai, galėsiantys prisidėti prie situacijos gerinimo:

- **centralizuotas informacijos apie paramą skelbimas.** Pažymėtina, kad Finansų ministerija, įgyvendindama Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 metų programos įgyvendinimo 2020-2022 metų tarpinstitucinio veiklos plano 1.1.12 priemonę (*„Parengti teisės aktų pakeitimų projektus, leisiančius Valstybinės mokesčių inspekcijos turimus duomenis apie paramos gavėjų (veikiančių pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymą ir Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymą) gaunamą paramą ir jos panaudojimą skelbti viešai“*), planavo artimiausiu metu parengti Labdaros ir paramos įstatymo pakeitimus numatant, kad Valstybinė mokesčių inspekcija savo interneto svetainėje skelbtų informaciją apie gautą paramą ir jos panaudojimą. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad iš esmės analogišką reguliavimą numatanti Labdaros ir paramos įstatymo pakeitima (projektas 2021 m. lapkričio 5 d. įregistruotas Seime) inicijavo grupė Lietuvos Respublikos Seimo narių (Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1037(2)). Pritarus Seimo narių siūlomoms ir pagal Vyriausybės pasiūlymus patobulintiems Labdaros ir paramos įstatymo pakeitimams, manytume, bus sudarytos teisinės prielaidos centralizuotai ir patogiai visuomenei teikti viešą informaciją apie paramą;

- **pirkimo komisijos narių, iniciatorių ir kitų asmenų viešinimas.** Siekiant dar didesnio viešųjų pirkimų skaidrumo ir susitarimų dėl pirkimų užkardymo, būtų tikslinga pirkimui pasibaigus paviesti visus viešojo pirkimo metu sprendimų priėmimo dalyvavusius asmenis. Įstatymų pakeitimus, reikalingus šiam pasiūlymui įgyvendinti, planuojame pateikti artimiausiu metu;

- **pirkimų centralizavimas.** Įgyvendinus įstatymuose įtvirtintą viešųjų pirkimų centralizavimo reformą didžiąją dalį paramos gavėjų pirkimų procedūrų atliks centrinės perkančiosios organizacijos. Tai sumažins Specialiųjų tyrimų tarnybos identifikuotas korupcijos rizikas viešuosiuose pirkimuose.

Diskutuojant apie didesnę gautos paramos panaudojimo priežiūrą, atkreiptas dėmesys, kad praktikoje pasigendama priežiūros ir poveikio priemonių tais atvejais, kai parama naudojama ne pagal paskirtį arba nepakankamai aiškiais tikslais. Pažymėtina, kad pagal Labdaros ir paramos įstatymo nuostatas parama gali būti teikiama tik šiame įstatyme nurodytiems paramos gavėjams įstatyme nurodytiems visuomenei naudingiems tikslams, taip pat griežtai reglamentuoti galimi paramos gavėjo įsipareigojimai paramos teikėjui, paramos gavėjų gautos paramos panaudojimas, nustatyta pareiga viešinti informaciją apie gautą paramą, jos panaudojimą, teikėjus ir pan., ir pan. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad dėmesys turėtų būti skiriamas jau įtvirtinto paramos kontrolės mechanizmo stiprinimui, esminį akcentą sutelkiant į paramos gavimo ir panaudojimo skaidrinimo, viešinimo, visuomenės išitraukimo priemonių nustatymą. Todėl Labdaros ir paramos įstatyme nustačius centralizuotą duomenų apie paramos teikimą ir panaudojimą viešinimą, bus reikšmingai prisidėta prie Specialiųjų tyrimų tarnybos nustatytų korupcijos rizikų mažinimo. Neatmetant visuomeninės kontrolės, kuriai būtų sudarytos prielaidos paramos duomenų atvėrimu, svarbu atkreipti už kontrolę atsakingų subjektų dėmesį į atvejus, kai galimai neteisėtu paramos panaudojimu juridiniam asmeniui, kuris yra paramos gavėjas, žalą

padaręs asmuo (asmenys) ir šio juridinio asmens vadovas ar kolegialaus valdymo organo narys (nariai) sutampa.

Pasitarimo metu Specialiųjų tyrimų tarnyba taip pat pasiūlė atnaujinti diskusiją dėl juridinių asmenų veikimo „interesų konflikto“ instituto įtvirtinimo. Nors šiuo klausimu jau diskutuota 2019 metais ir apsispręsta neįtvirtinti juridinių asmenų interesų deklaravimo, siūlytume Teisingumo ministerijai dar kartą apsvarstyti tokio instituto sukūrimo galimybes.

Ekonomikos ir inovacijų viceministras

Vincas Jurgutis